ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 9. júla 2009 *

Vo veci C-511/06 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora, podané 11. decembra 2006,

Archer Daniels Midland Co., so sídlom v Decature (Spojené štáty), v zastúpení: C. O. Lenz, Rechtsanwalt, L. Martin Alegi, E. Batchelor a M. Garcia, solicitors, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A. Bouquet a X. Lewis, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

* Jazyk konania: angličtina.

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: A. Tizzano, vykonávajúci funkciu predsedu prvej komory, sudcovia M. Ilešič, A. Borg Barthet, E. Levits (spravodajca) a J.-J. Kasel,

generálny advokát: P. Mengozzi,
tajomník: H. von Holstein, zástupca tajomníka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. mája 2008,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 6. novembra 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Spoločnosť Archer Daniels Midland Co. (ďalej len „ADM“) sa svojím odvolaním domáha zrušenia rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia (T-59/02, Zb. s. II-3627, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým čiastočne zamietol jej žalobu smerujúcu k čiastočnému zrušeniu rozhodnutia Komisie 2002/742/ES z 5. decembra 2001 o konaní podľa článku 81 Zmluvy ES a článku 53 Dohody EHP (vec COMP/E-1/36.604 — Kyselina citrónová) (Ú. v. ES L 239, s. 18, ďalej len „sporné rozhodnutie“) v rozsahu, v ktorom sa jej týka.

Právny rámec

2 Článok 15 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 17 zo 6. februára 1962 (Prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy) (Ú. v. ES, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) stanovuje:

„Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od 1 000 do 1 000 000 účtovných jednotiek alebo viac, ale nepresahujúc[e] 10 % obratu v predchádzajúcom obchodnom roku každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, ak buď úmyselne, alebo z nedbalosti:

a) porušili článok [81 ods. 1 ES] alebo článok [82 ES]

…

Pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie.“

3 Oznámenie Komisie zo 14. januára 1998 pod názvom „Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65

ods. 5 Zmluvy o ESUO“ (Ú. v. ES C 9, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia“) okrem iného stanovuje:

„Zásady… načrtnuté by mali zabezpečiť priehľadnosť a nestrannosť rozhodnutí Komisie, rovnako v očiach podnikov, ako aj v očiach Súdneho dvora, pričom právomoci Komisie stanovovať pokuty v rozmedzí 10 % celkového obratu, ktoré jej prislúchajú na základe relevantnej legislatívy, ostávajú zachované. Tieto právomoci sa však musia riadiť koherentnou a nediskriminačnou politikou, konzistentnou s cieľmi sledovanými penalizáciou porušení pravidiel súťaže.

Nová metóda určovania výšky pokuty sa bude pridŕžať nasledujúcich pravidiel, ktoré začínajú od základnej čiastky, ktorá sa bude zvyšovať s ohľadom na priťažujúce okolnosti, alebo znižovať s ohľadom na poľahčujúce okolnosti.“

4 Podľa ustanovenia časti 1.A usmernení:

„Pri posudzovaní závažnosti porušenia pravidiel sa musí brať do úvahy ich povaha, skutočný dosah na trh, tam, kde je ho možné merať a veľkosť relevantného zemepisného trhu.

Preto sa porušovania pravidiel budú zadeľovať do jednej z troch kategórií: mierne priestupky, závažné priestupky a veľmi závažné priestupky.

…

Taktiež bude nevyhnutné brať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu vinníkov, ktorou môžu spôsobiť značnú škodu iným prevádzkovateľom, najmä spotrebiteľom, tiež je nevyhnutné stanoviť pokutu na úroveň, ktorá zabezpečí, aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok.

…

Keď sa priestupok týka viacerých podnikov (napr. kartelov), možno bude nutné v niektorých prípadoch uplatniť zváženie výšky pokút stanovených v rámci každej z troch kategórií, aby bola zohľadnená špecifická záťaž a teda aj reálny dosah porušovania pravidiel každého podniku v hospodárskej súťaži, predovšetkým tam, kde je značná disparita medzi veľkosťou podnikov, ktoré sa dopúšťajú tých istých priestupkov.“

5 Bod 2 usmernení s názvom „Priťažujúce okolnosti“ stanovuje:

„Základná čiastka bude zvýšená tam, kde existujú priťažujúce okolnosti…:

…

— úloha vodcu alebo podnecovateľa porušenia,

…“

6 Bod 3 usmernení pod názvom „Poľahčujúce okolnosti“ stanovuje:

„Základná čiastka bude znížená tam, kde existujú poľahčujúce okolnosti…:

…

— ukončenie porušovania, akonáhle zasiahne Komisia (konkrétne v prípadoch, keď realizuje kontroly),

…“

7 V zmysle časti B oznámenia Komisie z 18. júla 1996 o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 207, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci“) s názvom „Neuloženie pokuty alebo podstatné zníženie jej výšky“ sa stanovuje:

„Podniku, ktorý

a) informuje Komisiu o tajnom karteli skôr, ako Komisia uskutočnila na základe rozhodnutia prešetrovanie v dotknutých podnikoch, za predpokladu, že ešte nemala dostatok informácií na dokázanie existencie oznamovaného kartelu;

b) ako prvý poskytol rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu;

c) ukončil svoju účasť na protiprávnej činnosti najneskôr v čase, keď oznámil kartel;

d) poskytol Komisii všetky relevantné informácie a všetky dokumenty a dôkazy týkajúce sa kartelu, ktoré mal k dispozícii, a udržiava stálu a úplnú spoluprácu počas celého prešetrovania;

e) nenútil iný podnik, aby sa zúčastnil na karteli, nebol podnecovateľom ani nezohral dôležitú úlohu pri protiprávnej činnosti,

sa zníži pokuta najmenej o 75 % alebo sa mu vôbec neuloží pokuta, ktorá by inak bola uložená v prípade, keby nespolupracoval.“ [*neoficiálny preklad*]

8 Časť D oznámenia o spolupráci nazvaná „Významné zníženie sumy pokuty“ znie takto:

„1. Ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky uvedené v častiach B a C, poskytne sa mu zníženie od 10 do 50 % sumy pokuty, ktorá by mu bola uložená, keby nespolupracoval.

…“ [*neoficiálny preklad*]

9 Časť E ods. 2 uvedeného oznámenia znie takto:

„Komisia posúdi splnenie podmienok uvedených v častiach B, C alebo D až v okamihu prijatia rozhodnutia, a teda rozhodne, či pokutu zníži alebo ju vôbec neuloží. Bolo by neprimerané, aby Komisia prijala také opatrenia ešte pred ukončením správneho konania, lebo uvedené podmienky musia byť splnené počas celej doby konania.“ [*neoficiálny preklad*]

Skutkový stav

Kartel

10 Komisia adresovala sporné rozhodnutie piatim spoločnostiam, ktoré vyrábajú kyselinu citrónovú, konkrétne spoločnostiam ADM, Cerestar Bioproducts BV (ďalej len „Cerestar“), F. Hoffmann-La Roche AG (ďalej len „HLR“), Haarmann & Reimer Corporation (ďalej len „H & R“) a Jungbunzlauer AG (ďalej len „JBL“).

11 Kyselina citrónová je okysľujúce a konzervačné činidlo používané v potravinárskych výrobkoch a nápojoch, v detergentoch a čistiacich prostriedkoch, vo farmaceutických a kozmetických výrobkoch, ako aj pri rôznych priemyselných postupoch.

12 V auguste 1995 bola Komisia informovaná o tom, že Ministerstvo spravodlivosti Spojených štátov amerických začalo vyšetrovanie týkajúce sa trhu s kyselinou citrónovou v Spojených štátoch. Podniky ADM, Cerestar, HLR, H & R a JBL, ktoré priznali, že sa na karteli zúčastnili, zaplatili pokuty na základe dohôd uzavretých s ministerstvom. Pokuty boli navyše uložené aj niektorým súkromným osobám.

13 Dňa 6. augusta 1997 Komisia zaslala v zmysle článku 11 nariadenia č. 17 žiadosti o informácie štyrom hlavným výrobcom kyseliny citrónovej v Európskom spoločenstve.

14 Po poslednej žiadosti zaslanej v júli 1998 Cerestar informovala Komisiu o svojom úmysle spolupracovať. Po stretnutí so zástupcami Komisie 29. októbra 1998 zástupcovia spoločnosti Cerestar vypracovali správu o činnosti kartelu, ktorého sa

zúčastnilo päť spoločností uvedených v bode 10 tohto rozsudku (ďalej len „kartel“), ako aj o niektorých mechanizmoch jeho fungovania. Táto spoločnosť okrem toho zdôraznila úlohu spoločnosti ADM na jednotlivých mnohostranných stretnutiach uvedených spoločností. Spoločnosť Cerestar potvrdila svoju svedeckú výpoveď v písomnej výpovedi z 25. marca 1999 (ďalej len „výpoveď Cerestar“).

15 Dňa 11. decembra 1998 zástupcovia spoločnosti ADM predložili počas stretnutia so zástupcami Komisie opis činností v rozpore s hospodárskou súťažou, na ktorých sa spoločnosť podieľala v rámci kartelu. Ich tvrdenia spoločnosť potvrdila listom z 15. januára 1999 (ďalej len „výpoveď ADM“).

16 Na základe informácií, ktoré päť dotknutých spoločností zaslalo Komisii ako odpoveď na žiadosť o poskytnutie doplňujúcich informácií, im Komisia 29. marca 2000 zaslala oznámenie o výhradách (ďalej len „oznámenie o výhradách“), v ktorom vytýkala porušenie článku 81 ods. 1 ES a článku 53 ods. 1 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3) v prípade štyroch spoločností vrátane ADM v období od marca 1991 do mája 1995 a v prípade spoločnosti Cerestar v období od mája 1992 do mája 1995, v dôsledku ich účasti na tajnom karteli s kyselinou citrónovou. Komisia im okrem iného vytýkala vymedzenie predajných kvót osobitne pre každú spoločnosť a ich dodržiavanie, stanovenie cieľových a/alebo minimálnych cien, obmedzenie zliav a výmenu špecifických informácií o zákazníkoch. Žiadna z týchto spoločností nepožiadala o vypočutie, ani nepopierala opodstatnenosť skutočností uvedených v oznámení o výhradách. Obmedzili sa len na to, že poskytli písomné odpovede na predložené výhrady.

Oznámenie o výhradách

17 V oddiele C časti I oznámenia o výhradách Komisia zhrnula skutkový stav, ktorého sa jej výhrady týkali. V bode 50 oznámenia vymedzila päť základných listinných dôkazov,

na ktorých sa zakladali jej skutkové zistenia a ktoré boli pripojené k tomuto oznámeniu spolu s ďalšími šiestimi dokumentmi, medzi ktorými sa nachádzalo aj zhrnutie výpovedí zástupcov ADM zo stretnutia so zástupcami Komisie 11. decembra 1998, konkrétne výpoveď ADM, zhrnutie výpovede bývalého zástupcu spoločnosti ADM, ktorú urobil pred zástupcami Ministerstva spravodlivosti Spojených štátov a agentmi Federálneho úradu pre vyšetrovanie (FBI) v konaní týkajúcom sa kartelov vedenom orgánmi Spojených štátov, datovanú 5. novembra 1996 (ďalej len „správa FBI"), ako aj výpoveď Cerestar.

18 Okrem toho sa v bodoch 161 a 162 oznámenia o výhradách uvádzalo, že Komisia pri posúdení závažnosti porušenia prihliadla na skutkový stav, ako bol opísaný a posúdený v uvedenom oddiele C, a že pri určení výšky pokuty pre každú spoločnosť prihliadla okrem iného na úlohu, ktorú každá z nich zohrávala v rámci kartelových dohôd, ako sa uvádza v časti I oznámenia.

19 Napokon v bodoch 57 a 58 oznámenia sa uvádzajú dvojstranné stretnutia, ktoré sa v januári 1991 uskutočnili medzi spoločnosťou ADM a spoločnosťami JBL, HLR a H & R s cieľom realizovať kartelovú dohodu.

Výpoveď ADM

20 Výpoveď spoločnosti ADM obsahuje podrobný a kvantitatívny opis fungovania kartelu, konkrétne rozhodnutí, ktoré dotknuté spoločnosti prijali na stretnutiach v období od marca 1991 do mája 1995.

Správa FBI

21 Správa FBI obsahuje opis fungovania kartelu, ktorý poskytol bývalý zástupca spoločnosti ADM, konkrétne informácie o stretnutiach, ktoré sa uskutočnili medzi dotknutými spoločnosťami. V tejto správe sa okrem iného uvádza, že sa organizovali stretnutia, na ktorých sa schádzali zástupcovia každej spoločnosti, ktorá bola súčasťou kartelu, okrem iného tzv. stretnutia „masters“ pre najvyšších predstaviteľov, ktoré boli zamerané na stanovenie stratégie a mechanizmov kartelu, ako aj stretnutia tzv. „šerpov“ zamerané na praktickú realizáciu týchto mechanizmov. Podľa tejto správy sa vypočúvaná osoba domnievala, že bývalý zástupca spoločnosti ADM nazývaný „Mudrc“, ktorý sa zúčastňoval oboch typov stretnutí, vypracoval mechanizmus kartelu označovaný ako „dohoda G-4/5“ a pri realizácii tohto mechanizmu zohrával značne aktívnu úlohu.

Výpoveď Cerestar

22 Výpoveď Cerestar obsahuje zhrnutie opisu mnohostranných stretnutí zástupcov dotknutých spoločností, ako aj rozhodnutí, ktoré sa na týchto stretnutiach prijali. Uvádza sa v nej, že zástupca spoločnosti Cerestar mal dojem, že zástupca ADM mal na týchto stretnutiach vedúcu úlohu.

Sporné rozhodnutie

23 V zmysle článku 1 ods. 1 sporného rozhodnutia päť podnikov, ktorým je toto rozhodnutie určené, „porušilo článok 81 ods. 1 Zmluvy… tým, že sa zúčastnili na trvalej dohode a/alebo na zosúladenom postupe v odvetví kyseliny citrónovej“.

24 V článku 1 ods. 2 rozhodnutia sa uvádza, že porušenie trvalo v prípade spoločností ADM, HLR, H & R a JBL od marca 1991 do mája 1995 a v prípade spoločnosti Cerestar od mája 1992 do mája 1995.

25 Článok 3 uvedeného rozhodnutia znie takto:

„Za porušenie uvedené [v článku 1] sa… ukladajú tieto pokuty:

a) [ADM]: pokuta vo výške 39,69 milióna eur;

b) [Cerestar]: pokuta vo výške 170 000 eur;

c) [HLR]: pokuta vo výške 63,5 milióna eur;

d) [H & R]: pokuta vo výške 14,22 milióna eur;

e) [JBL]: pokuta vo výške 17,64 milióna eur.“

26 Na účely stanovenia príslušných súm pokút Komisia použila metódu opísanú v usmerneniach a v oznámení o spolupráci.

27 Po prvé Komisia určila základnú sumu pokuty v závislosti od závažnosti a trvania porušenia.

28 Pokiaľ ide o závažnosť porušenia, Komisia najprv v odôvodnení č. 230 sporného rozhodnutia konštatovala, že podniky sa dopustili veľmi závažného porušenia, vzhľadom na jeho povahu, jeho skutočný vplyv na trh kyseliny citrónovej v Európskom hospodárskom priestore a rozsah dotknutého geografického trhu.

29 Komisia následne v odôvodnení č. 233 sporného rozhodnutia konštatovala, že bolo potrebné zohľadniť skutočnú ekonomickú kapacitu spôsobujúcu narušenie hospodárskej súťaže a stanoviť pokutu vo výške, ktorá by zabezpečila dostatočný odstrašujúci účinok. V dôsledku toho Komisia zaradila dotknuté podniky do troch kategórií, vychádzajúc z celosvetového obratu, ktorý tieto podniky dosiahli predajom kyseliny citrónovej za rok 1995, čo bol posledný rok trvania porušenia. Do prvej skupiny zaradila spoločnosť H & R, ktorá ovládala 22 % svetového trhu, do druhej skupiny spoločnosti ADM a JBL, ktoré ovládali [dôverné] časť trhu a spoločnosť HLR, ktorá ovládala 9 %, a do tretej skupiny spoločnosť Cerestar, ktorá ovládala 2,5 % svetového trhu. Na tomto základe stanovila základnú sumu vo výške 35 miliónov eur pre podniky v prvej kategórii, 21 miliónov eur pre podniky v druhej kategórii a 3,5 milióna eur pre podniky v tretej kategórii.

30 Navyše na zabezpečenie toho, aby pokuta mala dostatočný odstrašujúci účinok, Komisia pristúpila k úprave týchto základných súm. Na tento účel, zohľadňujúc veľkosť a globálne zdroje dotknutých podnikov vyjadrené veľkosťou ich celosvetového obratu, uplatnila koeficient 2 na základné sumy stanovené pre spoločnosti ADM a HLR a koeficient 2,5 na základnú sumu stanovenú pre spoločnosť H & R.

31 Z odôvodnení č. 249 a 250 sporného rozhodnutia navyše vyplýva, že s cieľom zohľadniť dĺžku trvania porušenia u každého podniku, takto stanovené sumy pokút boli zvýšené o 10 % za každý rok účasti na karteli, čo predstavovalo 40-percentné zvýšenie u spoločností ADM, HLR, H & R a JBL a 30-percentné zvýšenie u spoločnosti Cerestar.

32 V odôvodnení č. 254 sporného rozhodnutia tak Komisia stanovila základnú sumu pokuty pre spoločnosť ADM vo výške 58,8 milióna eur, a pokiaľ ide o spoločnosti Cerestar, HLR, H & R a JBL, základné sumy pokút boli stanovené na 4,55 milióna eur, 58,8 milióna eur, 122,5 milióna eur a 29,4 milióna eur.

33 Po druhé, ako vyplýva z odôvodnenia č. 273 sporného rozhodnutia, základné sumy pokút uložené spoločnostiam ADM a HLR boli zvýšené o 35 % z dôvodu priťažujúcich okolností spočívajúcich v tom, že tieto spoločnosti mali v rámci kartelu úlohu vodcu.

34 V odôvodneniach č. 263 a 264 sporného rozhodnutia Komisia okrem iného považovala dvojstranné stretnutia medzi spoločnosťou ADM a ďalšími troma účastníkmi kartelu za indíciu o tom, že ADM mala úlohu organizátora kartelu a okrem toho uviedla, že ďalšie dôkazy naznačujú, že táto spoločnosť mala aj úlohu vodcu kartelu.

35 V tejto súvislosti sa Komisia v odôvodneniach č. 265 a 266 sporného rozhodnutia odvolala na niektoré skutočnosti zo správy FBI a z výpovede spoločnosti Cerestar.

36 Po tretie, Komisia preskúmala a v odôvodneniach č. 274 až 291 svojho rozhodnutia zamietla žiadosti niektorých podnikov o uznanie poľahčujúcich okolností.

37 Po štvrté, v odôvodnení č. 293 sporného rozhodnutia Komisia podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 upravila výšku pokút spoločností Cerestar a H & R tak, aby neprevyšovali 10 % celkového ročného obratu týchto spoločností.

38 A napokon po piate, Komisia na základe oznámenia o spolupráci poskytla spoločnostiam zníženie výšky ich pokút.

39 Z odôvodnení č. 305 a 310 sporného rozhodnutia teda vyplýva, že na základe časti B uvedeného oznámenia sa spoločnosti Cerestar priznalo „veľmi významné zníženie“ pokuty, konkrétne 90 % z výšky pokuty, ktorá by jej bola uložená v prípade nespolupráce, a to z dôvodu, že táto spoločnosť ako prvá poskytla Komisii rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu.

40 V súvislosti s tým Komisia v odôvodnení č. 306 sporného rozhodnutia zamietla tvrdenia ADM, ktoré smerovali k tomu, že táto spoločnosť mala byť považovaná za prvý podnik, ktorý poskytol uvedené dôkazy, a priznala jej len „podstatné“ zníženie pokuty podľa časti D oznámenia o spolupráci, konkrétne 50 % z výšky pokuty, ktorá by jej bola uložená v prípade nespolupráce.

41 Okrem toho sa spoločnostiam JBL, H & R a HLR priznalo zníženie vo výške 40 %, 30 % a 20 % z výšky pokuty, ktorá by im bola uložená v prípade nespolupráce.

Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

42 Dňa 28. februára 2002 spoločnosť ADM podala na Súde prvého stupňa žalobu proti spornému rozhodnutiu.

43 Vo svojej žalobe sa spoločnosť ADM domáhala, aby Súd prvého stupňa zrušil článok 1 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa v ňom konštatuje, že spoločnosť sa zúčastnila na obmedzovaní kapacít trhu s kyselinou citrónovou a na určení výrobcu, ktorý mal viesť zvýšenia ceny na každom národnom segmente tohto trhu, článok 3 tohto rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa jej týka, a aby subsidiárne znížil pokutu, ktorá jej bola udelená.

44 Na podporu svojej žaloby ADM predložila niekoľko žalobných dôvodov týkajúcich sa výšky pokuty, ktorá jej bola uložená, a namierených okrem iného proti posúdeniu závažnosti porušenia, proti prisúdeniu úlohy vodcu kartelu, proti posúdeniu poľahčujúcich okolností a spolupráce, ktorú poskytla počas správneho konania.

45 Po prvé, pokiaľ ide o závažnosť porušenia, ADM tvrdila, že v rámci posúdenia skutočného vplyvu kartelu Komisia nesprávne vymedzila relevantný trh, keďže tento trh nevymedzila vopred, a preto pri jeho vymedzení neprihliadla na substitúty kyseliny citrónovej.

46 V bode 201 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa konštatoval, že ADM nepreukázala, že kartel s kyselinou citrónovou nemal žiadny vplyv na väčší trh, ako uvádzala, alebo že bol jeho vplyv zanedbateľný, a následne tento žalobný dôvod zamietol.

47 Po druhé, pokiaľ ide o prisúdenie úlohy vodcu kartelu, ADM vytýka Komisii, že sa dopustila nesprávneho posúdenia relevantných skutočností, na základe ktorých jej túto úlohu prisúdila. Odvolateľka jednak tvrdí, že Komisia použila dokument vypracovaný orgánmi tretej krajiny, konkrétne správu FBI, a tým porušila jej procesné záruky, najmä pokiaľ ide o to, že nemala možnosť vyjadriť sa k platnosti tohto dokumentu. Na druhej strane tvrdí, že Komisia nedodržala jej právo na obhajobu, pretože v oznámení o výhradách sa nezmienila ani o prisúdení úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM, ani o skutočnostiach vyplývajúcich zo správy FBI a z výpovede spoločnosti Cerestar, ktoré by túto úlohu vodcu preukazovali.

48 Súd prvého stupňa v bode 215 napadnutého rozsudku pripomenul, že pri prisúdení úlohy vodcu Komisia vychádzala z troch skutočností, konkrétne z dvojstranných stretnutí, zo správy FBI a z výpovede Cerestar.

49 Pokiaľ ide o dvostranné stretnutia, Súd prvého stupňa v bode 226 napadnutého rozsudku uviedol, že Komisia sa nedopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keď konštatovala, že ide o indíciu, ktorá len dopĺňa ďalšie dva dôkazy, teda správu FBI a výpoveď Cerestar, ktoré preukazujú, že ADM mala v karteli úlohu vodcu.

50 V súvislosti so správou FBI Súd prvého stupňa v bode 268 napadnutého rozsudku konštatoval, že pripojením tejto správy k oznámeniu o výhradách Komisia umožnila spoločnosti ADM, aby sa vyjadrila k platnosti tejto správy a okrem iného aj k prípadným procesným nezrovnalostiam, ku ktorým mohlo dôjsť pri prihliadnutí na túto správu. Súd prvého stupňa konštatoval, že ADM túto správu nespochybnila v nijakom štádiu správneho konania, a preto v bode 270 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia neporušila procesné práva odvolateľky.

51 Pokiaľ ide o výpoveď Cerestar, Súd prvého stupňa v bode 290 napadnutého rozsudku konštatoval, že jej obsah sa natoľko zhoduje so správou FBI, že Komisia sa nedopustila

zjavne nesprávneho posúdenia, keď tejto výpovedi prisúdila vyššiu dôkaznú hodnotu ako iným dôkazom, ktoré odvolateľka predložila v snahe preukázať, že nebola vodcom kartelu.

52 Súd prvého stupňa v podstate v bodoch 436 až 439 napadnutého rozsudku rozhodol, že oznámenie o výhradách adresované dotknutým podnikom obsahovalo hlavné skutkové a právne okolnosti pre pokuty, ktoré Komisia zamýšľala uložiť. V tomto štádiu konania totiž Komisia, po prvé, nemusela informovať ADM, že má v úmysle prisúdiť jej úlohu vodcu kartelu. Po druhé, vzhľadom na to, že bolo nesporné, že správa FBI a výpoveď boli pripojené k oznámeniu, Súd prvého stupňa rozhodol, že ADM nemohla tvrdiť, že jej právo na obhajobu bolo porušené, ani keby Komisia v príslušnej časti oznámenia venovanej skutkovému stavu výslovne neuviedla, že by ADM mohla považovať za vodcu kartelu, ani keby neuviedla skutočnosti, ktoré považovala za rozhodujúce pre taký záver.

53 V dôsledku toho Súd prvého stupňa zamietol žalobný dôvod spoločnosti ADM týkajúci sa prisúdenia úlohy vodcu v karteli.

54 Po tretie ADM tvrdila, že Komisia neoprávnene neuznala poľahčujúcu okolnosť stanovenú v bode 3 tretej zarážke usmernení, napriek tomu, že spoločnosť svoju účasť v karteli ukončila ihneď po prvých zásahoch orgánov pre hospodársku súťaž Spojených štátov.

55 V bodoch 335 a 336 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa poskytol výklad bodu 3 tretej zarážky usmernení a v bode 338 toho istého rozsudku dospel k záveru, že na predmetná poľahčujúcu okolnosť sa neprihliada automaticky, ale len na základe osobitných okolností veci. Podľa Súdu prvého stupňa tak tajný charakter predmetného kartelu dokazuje, že dotknuté podniky sa dopustili úmyselného porušenia a podľa judikatúry ukončenie úmyselného porušovania nemožno považovať za poľahčujúcu

okolnosť, pokiaľ k nemu došlo po zásahu Komisie. Súd prvého stupňa preto zamietol žalobný dôvod ADM týkajúci sa toho, že sa na túto skutočnosť neprihliadlo ako na poľahčujúcu okolnosť.

56 Po štvrté ADM vytýkala Komisii, že jej neposkytla podľa časti B oznámenia o spolupráci „veľmi významné zníženie“ pokuty, ktorá by jej bola uložená v prípade nespolupráce, hoci bola prvým podnikom, ktorý Komisii poskytol rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu.

57 Aj tento žalobný dôvod Súd prvého stupňa zamietol a v bodoch 377 a 378 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia oprávnene nepriznala ADM „veľmi významné zníženie“ pokuty vzhľadom na jej úlohu vodcu kartelu.

58 Súd prvého stupňa napokon vyhovel zvyšnej časti žalobného dôvodu, v ktorom ADM vytýkala nezrovnalosti v odôvodnení č. 158 sporného rozhodnutia, týkajúce sa zohľadnenia niektorých skutočností, ktoré neboli uvedené v oznámení o výhradách. Zrušil preto článok 1 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa v ňom v spojení s uvedeným odôvodnením konštatovalo, že na jednej strane ADM zmrazila, obmedzila a uzavrela výrobné kapacity kyseliny citrónovej a na druhej strane označila výrobcu, ktorý mal viesť zvýšenia cien na každom národnom segmente relevantného trhu. S prihliadnutím na to, že týchto skutočností bolo príliš veľa v porovnaní so základnými znakmi kartelu, však Súd prvého stupňa konštatoval, že nebolo treba upraviť výšku pokuty, ktorú Komisia spoločnosti ADM uložila. Nakoniec ADM zaviazal na náhradu celkových trov konania s výnimkou desatiny trov konania Komisie, ktoré znáša samotná Komisia.

Návrhy účastníkov konania

59 ADM navrhuje, aby Súdny dvor:

— zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v ktorom Súd prvého stupňa zamietol žalobu podanú proti spornému rozhodnutiu,

— zrušil článok 3 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa týka ADM,

— subsidiárne, zmenil uvedený článok 3 tak, aby sa pokuta uložená ADM znížila alebo zrušila,

— subsidiárne, vrátil vec Súdu prvého stupňa na rozhodnutie v súlade s právnym posúdením v rozsudku Súdneho dvora a

— v každom prípade zaviazal Komisiu na náhradu vlastných trov konania a trov konania ADM, ktoré vznikli v konaní na Súde prvého stupňa a na Súdnom dvore.

60 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— odvolanie zamietol a

— zaviazal ADM na náhradu trov konania.

O odvolaní

61 Odvolateľka na podporu svojho odvolania uvádza deväť odvolacích dôvodov, ktoré sa týkajú:

— pokiaľ ide o prvých päť odvolacích dôvodov, rôznych nesprávnych právnych posúdení, ktorých sa Súd prvého stupňa dopustil v súvislosti s prisúdením úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM,

— pokiaľ ide o šiesty odvolací dôvod, nesprávneho právneho posúdenia, ktorého sa Súd prvého stupňa dopustil v súvislosti s tým, že ukončenie účasti spoločnosti ADM na karteli sa nepovažovalo za poľahčujúcu okolnosť,

— pokiaľ ide o siedmy a ôsmy odvolací dôvod, porušenia zásady ochrany legitímnych očakavání a nesprávneho právneho posúdenia, ktorého sa Súd prvého stupňa dopustil v súvislosti s uplatnením pravidiel stanovených v oznámení o spolupráci, a

— pokiaľ ide o deviaty odvolací dôvod, porušenia zásady, podľa ktorej Komisia musí dodržiavať pravidlá, ktoré si sama uložila, v súvislosti s vymedzením relevantného trhu pri posúdení závažnosti porušenia.

O prvom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení práva na obhajobu spoločnosti ADM v súvislosti s prisúdením úlohy vodcu kartelu

Argumentácia účastníkov konania

62 V tomto odvolacom dôvode, ktorý sa delí na dve časti, ADM tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil jej právo na obhajobu.

63 V prvej časti odvolateľka vytýka Súdu prvého stupňa, že v bodoch 437 a 438 napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia v oznámení o výhradách uviedla hlavné skutkové okolnosti, ktoré charakterizovali závažnosť konania spoločnosti, hoci sa vôbec nezmienila o skutočnosti, že ADM by mohla byť považovaná za vodcu kartelu. Úloha vodcu kartelu je pritom jednou z hlavných skutkových okolností, ktorá musí vyplývať z oznámenia o výhradách, pod hrozbou porušenia práva na obhajobu dotknutého podniku.

64 V druhej časti ADM tvrdí, že Komisia v oznámení o výhradách neuviedla skutkové okolnosti, ktoré v spornom rozhodnutí odôvodňovali jej úlohu vodcu kartelu. Skutočnosť, že tieto skutočnosti vyplývali z dokumentov, ktoré boli pripojené k oznámeniu o výhradách, nestačí na dodržanie práva odvolateľky na obhajobu.

65 Komisia zastáva názor, že tento odvolací dôvod je nedôvodný. Pokiaľ ide o jeho prvú časť, Komisia tvrdí, že v bode 158 oznámenia o výhradách uviedla, že pri posúdení závažnosti porušenia vzala do úvahy úlohy, ktoré jednotlivé podniky pri tomto porušení zohrávali, a tým splnila požiadavky judikatúry, na ktoré poukazuje aj samotná odvolateľka, tak ako rozhodol aj Súd prvého stupňa.

66 Druhá časť odvolacieho dôvodu je neúčinná, pretože Súd prvého stupňa navyše rozhodol, že Komisia v oznámení o výhradách nemusela uviesť skutočnosti, ktoré ju viedli k tomu, že odvolateľke prisúdila úlohu vodcu kartelu. Táto časť je v každom prípade nedôvodná, pretože tieto skutočnosti už museli byť odvolateľke známe, keďže vyplývali z dokumentov pripojených k oznámeniu. Okrem toho sa viaceré body oznámenia týkali priamo odvolateľky. Odvolateľka preto mala možnosť v správnom konaní vyjadriť svoje námietky k dokumentom, ktoré preukazovali jej úlohu vodcu kartelu, a jej právo na obhajobu preto neboli porušené.

Posúdenie Súdnym dvorom

— O prvej časti prvého odvolacieho dôvodu

67 Z konštatácií obsiahnutých v bode 437 napadnutého rozsudku vyplýva, že v oznámení o výhradách adresovanom spoločnosti ADM Komisia kvalifikovala porušenie dotknutých spoločností ako veľmi závažné a konštatovala svoj úmysel stanoviť výšku pokút na dostatočne odstrašujúcu úroveň. V tejto súvislosti z odôvodnení č. 158, 161 a 162 oznámenia takisto vyplýva, že Komisia prihliadla na úlohu, ktorú jednotlivé podniky pri porušení zohrávali.

68 Treba zdôrazniť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ktorú Súd prvého stupňa pripomenul v bode 434 napadnutého rozsudku, však vyplýva, že ak Komisia v oznámení o výhradách výslovne uvedie, že bude skúmať, či je potrebné udeliť dotknutým podnikom pokutu, a ak označí hlavné skutkové a právne okolnosti spôsobilé viesť k pokute, ako napríklad závažnosť a dĺžku trvania údajného porušenia a skutočnosť, že bolo spáchané „úmyselne alebo z nedbanlivosti“, splní si povinnosť dodržať právo podnikov byť vypočutý. Takéto konanie Komisie im poskytuje údaje potrebné na svoju obhajobu nielen proti konštatovaniu porušovania, ale aj proti uloženiu pokuty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 428, ako aj z 18. decembra 2008, Coop de France bétail et viande/Komisia, C-101/07 P a C-110/07 P, bod 49).

69 Okrem toho z judikatúry vyplýva, že keby sa Komisii uložila povinnosť poskytnúť údaje týkajúce sa úrovne predpokladaných pokút dotknutým podnikom v štádiu oznámenia o výhradách, išlo by o predvídanie jej rozhodnutia neprimeraným spôsobom (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 21).

70 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že prisúdenie úlohy vodcu kartelu má významné následky na výšku pokuty, ktorá sa má uložiť dotknutému podniku. Podľa bodu 2 usmernení ide o priťažujúcu okolnosť, ktorá vedie k podstatnému zvýšeniu základnej sumy pokuty. Podobne aj podľa časti B písm. e) oznámenia o spolupráci táto okolnosť vylučuje veľmi významné zníženie pokuty, hoci podnik kvalifikovaný ako vodca inak spĺňa všetky podmienky pre také zníženie.

71 Je preto úlohou Komisie, aby v oznámení o výhradách uviedla skutočnosti, ktoré považuje za relevantné, aby dotknutý podnik, ktorý by mohol byť považovaný za vodcu kartelu, mohol na také výhrady odpovedať. Vzhľadom na to, že toto oznámenie predstavuje jednu z etáp pri prijímaní konečného rozhodnutia, a teda nejde o konečné

rozhodnutie Komisie, však od Komisie nemožno vyžadovať, aby už v tejto etape pristúpila k právnej kvalifikácii skutočností, na ktorých sa bude zakladať jej konečné rozhodnutie o prisúdení úlohy vodcu kartelu.

72 Súdu prvého stupňa preto nemožno vytýkať nesprávne právne posúdenie spočívajúce v tom, že rozhodol, že Komisia nemusela v oznámení o výhradách uviesť, že mala v úmysle prisúdiť úlohu vodcu kartelu spoločnosti ADM.

73 Z toho vyplýva, že prvá časť prvého odvolacieho dôvodu musí byť zamietnutá ako nedôvodná.

— O druhej časti prvého odvolacieho dôvodu

74 V tejto časti ADM tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil jej právo na obhajobu, keď v bode 439 napadnutého rozsudku rozhodol, že mala možnosť sa vyjadriť k niektorým skutočnostiam, ktoré ju označovali za vodcu kartelu, vzhľadom na to, že tieto skutočnosti vyplývali z dokumentov, ktoré boli pripojené k oznámeniu o výhradách.

75 Pri prisúdení úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM sa Komisia v odôvodneniach č. 265 a 266 sporného rozhodnutia oprela o skutočnosti, ktoré vyplývali zo správy FBI a z výpovede Cerestar.

76 Po prvé odôvodnenie č. 265, v ktorom sa cituje správa FBI, hovorí, že „mechanizmus dohody G-4/5 bol zrejme nápadom [zástupcu ADM] a že na stretnutí 6. marca 1991 v Bazileji, kde vznikla dohoda [o kyseline citrónovej], [tento zástupca ADM] hral značne aktívnu úlohu“, a ďalej, že tento zástupca „bol považovaný za ‚Mudrca‘ a bol prezývaný ‚kazateľ‘“.

77 Po druhé odôvodnenie č. 266 obsahuje časť výpovede Cerestar, podľa ktorej: „napriek tomu, že [zástupcovia HLR a JBL] obvykle predsedali stretnutiu ‚masters‘, [Cerestar] mal jasný dojem, že [zástupca ADM] hral kľúčovú úlohu. [Zástupca ADM] predsedal stretnutiam ‚šerpov‘ a vo všeobecnosti pripravoval spisy a návrhy taríf, ktoré mali byť dohodnuté“.

78 Na úvod treba zdôrazniť, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, Súd prvého stupňa nepotvrdil zásadu, podľa ktorej Komisia nebola povinná v oznámení o výhradách uviesť skutočnosti, ktoré ju viedli k tomu, že považovala ADM za vodcu kartelu. V skutočnosti sa totiž v napadnutom rozsudku vyjadril takto:

„438 Rešpektovanie práva dotknutých podnikov na obhajobu nezaväzuje Komisiu, aby v oznámení o výhradách uviedla presnejšie spôsob, akým poprípade použije každý z týchto prvkov na určenie úrovne pokuty. Osobitne Komisia nebola povinná uviesť ani to, že mohla ADM považovať za vodcu kartelu, ani veľkosť zvýšenia, ktoré by prípadne uplatnila na pokutu ADM z tohto dôvodu…

439 … je vhodné pripomenúť, že Komisia pripojila [správu FBI a výpoveď Cerestar] k oznámeniu o výhradách a že účastníci sa tak mohli k tomuto bodu vyjadriť, aj pokiaľ ide o ich použitie ako dôkazov.“

79 Súd prvého stupňa preto rozhodol, že Komisia dodržala právo na obhajobu spoločnosti ADM, pretože k oznámeniu o výhradách pripojila dôkazy, z ktorých vyplývali skutočnosti, na ktorých založila svoje sporné rozhodnutie o prisúdení úlohy vodcu spoločnosti ADM.

80 Vzhľadom na uvedené, a hoci Súdu prvého stupňa nemožno vytýkať, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 438 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia nebola povinná v oznámení o výhradách uviesť spôsob, akým chcela zohľadniť skutkové okolnosti pri stanovení výšky pokuty, ani či na základe týchto okolností mala v úmysle považovať podnik za vodcu kartelu, Komisia však bola povinná prinajmenšom uviesť tieto skutkové okolnosti.

81 Treba však konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdila Komisia, skutočnosti, z ktorých vychádzala v odôvodneniach č. 265 a 266 sporného rozhodnutia, vyplývajúce zo správy FBI a z výpovede Cerestar, neboli uvedené v oznámení o výhradách.

82 Ako uviedol aj generálny advokát v bode 40 svojich návrhov, Súd prvého stupňa totiž v bode 439 napadnutého rozsudku neuviedol, že rozhodujúce skutočnosti boli uvedené v oznámení o výhradách, ale len konštatoval, že vzhľadom na to, že Komisia pripojila dokumenty, z ktorých predmetné skutočnosti vyplývali, k o známeniu o výhradách, odvolateľka dostala možnosť vyjadriť sa nielen k použitiu týchto dokumentov ako dôkazov, ale aj ku skutočnostiam v nich uvedeným.

83 Treba preto overiť, či sa Súd prvého stupňa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia pri konštatovaní, že Komisia dodržala právo na obhajobu odvolateľky, keď postupovala takýmto spôsobom.

84 Treba pripomenúť, že dodržanie práva na obhajobu v každom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií, najmä pokút alebo penále, je základnou zásadou práva Spoločenstva, ktorá musí byť dodržaná aj vtedy, keď ide o konanie správnej povahy (pozri najmä rozsudok z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb. s. I-3921, bod 70).

85 Rešpektovanie práva na obhajobu okrem iného vyžaduje, aby podnik, proti ktorému sa vedie vyšetrovanie, mal možnosť v rámci správneho konania účinne vyjadriť svoje stanovisko k pravdivosti a relevantnosti jednak skutkových okolností a okolností, ktorých sa dovoláva, ako aj dokumentov, o ktoré Komisia oprela svoje zistenie existencie porušenia (pozri rozsudky Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný, bod 10; z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, bod 44, ako aj SGL Carbon/Komisia, už citovaný, bod 71).

86 Okrem iného práve oznámenie o výhradách umožňuje podnikom, proti ktorým sa vedie vyšetrovanie, aby sa oboznámili s dôkazmi, ktorými disponuje Komisia, a aby sa právu na obhajobu poskytla jeho plná účinnosť (pozri rozsudky z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 315 a 316, ako aj zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, body 66 a 67).

87 V súvislosti s tým musí toto oznámenie jasne vymedziť všetky základné skutočnosti, z ktorých Komisia v tomto štádiu konania vychádza (pozri rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný, bod 14).

88 Rešpektovanie práva na obhajobu takisto vyžaduje, aby dotknutý podnik mal možnosť v rámci správneho konania účinne vyjadriť svoje stanovisko k pravdivosti a relevantnosti jednak skutkových okolností a okolností, ktorých sa dovoláva, ako aj dokumentov, o ktoré Komisia oprela svoje zistenie existencie porušenia (pozri rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 44).

89 Treba pritom konštatovať, že za okolností prejednávanej veci samotná skutočnosť, že dokumenty, z ktorých vyplývali skutočnosti rozhodné pre prisúdenie úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM, boli pripojené k oznámeniu o výhradách, nestačí na splnenie citovaných požiadaviek, pretože toto oznámenie spoločnosti neumožnilo, aby voči týmto skutočnostiam namietala a v dôsledku toho nemohla svoje práva účinne uplatniť.

90 Treba totiž konštatovať, že dôkazy o skutočnostiach, z ktorých vychádza prisúdenie úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM v spornom rozhodnutí, sú svojou povahou nevyhnutne subjektívne, keďže pozostávajú zo svedeckých výpovedí osôb zúčastnených na konaní o porušení, ktoré viedla Komisia alebo iné vnútroštátne orgány pre hospodársku súťaž.

91 Po prvé správa FBI bola vypracovaná na základe výsluchu bývalého zástupcu ADM, ktorý v rámci konania pred orgánmi pre hospodársku súťaž Spojených štátov požíval imunitu.

92 Po druhé druhý dôkaz tvorí dobrovoľná výpoveď spoločnosti Cerestar, konkurenčného podniku ADM na trhu s kyselinou citrónovou, ktorá sa na karteli takisto zúčastnila.

93 Samotná skutočnosť, že dokumenty boli pripojené k oznámeniu o výhradách, odvolateľke neumožnila, aby mohla posúdiť vierohodnosť, ktorú Komisia prisudzovala každej skutočnosti uvedenej v predmetných dokumentoch.

94 Za okolností tejto veci preto nemožno konštatovať, že Komisia len prostredníctvom toho, že pripojila dokumenty a dôkazy o skutočnostiach, z ktorých vychádzala

v spornom rozhodnutí pri prisúdení úlohy vodcu kartelu odvolateľke, k oznámeniu o výhradách, umožnila spoločnosti ADM, aby uplatnila svoje práva, pokiaľ predmetné skutočnosti v oznámení výslovne neuviedla.

95 Z uvedeného preto vyplýva, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia neporušila právo odvolateľky na obhajobu, keď spoločnosti ADM prisúdila úlohu vodcu kartelu na základe skutočností, ktoré na tento účel predložila, ale neuviedla ich v oznámení o výhradách adresovanom spoločnosti.

96 Druhej časti prvého odvolacieho dôvodu preto treba vyhovieť.

O druhom až piatom odvolacom dôvode založených na nesprávnom právnom posúdení alebo prekrútení dôkazných prostriedkov v súvislosti s prisúdením úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM

97 Vzhľadom na odpoveď na prvý odvolací dôvod predložený spoločnosťou ADM netreba preskúmať druhý až piaty odvolací dôvod, ktoré sa rovnako týkajú prisúdenia úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM na základe skutočností vyplývajúcich zo správy FBI a z výpovede Cerestar.

O šiestom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení Súdu prvého stupňa v súvislosti s neprihliadnutím na poľahčujúce okolnosti

Argumentácia účastníkov konania

98 ADM tvrdí, že vzhľadom na to, že Súd prvého stupňa v bode 346 napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia nebola povinná prihliadnuť na poľahčujúce okolnosti stanovené v usmerneniach pre prípad ukončenia účasti na karteli, podal nesprávny výklad týchto usmernení. V rozpore s jeho názorom v bodoch 335 až 340 totiž prihliadnutie na poľahčujúce okolnosti nemôže byť ponechané na voľbu Komisie, ktorá by mohla vziať do úvahy tajný charakter kartelu pri rozhodovaní o tom, či prihliadnuť na poľahčujúce okolnosti alebo nie.

99 Komisia sa nazdáva, že Súd prvého stupňa správne rozhodol, že ukončenie účasti na karteli nemá za následok automatické zníženie pokuty. Komisia v tomto zmysle disponuje širokou mierou voľnej úvahy, najmä so zreteľom na konanie dotknutého podniku. V tomto prípade spoločnosť ADM neprispela rozhodujúcim spôsobom k správnemu konaniu, a preto nemohla využiť poľahčujúce okolnosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

100 Treba pripomenúť, že v bode 3 usmernení sa stanovuje, že základná suma pokuty, ktorú stanovila Komisia, sa zníži najmä vtedy, keď dotknutý podnik ukončí porušovanie po prvých zásahoch Komisie.

101 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa v bode 338 napadnutého rozsudku konštatoval, že uvedené ustanovenie treba vykladať v tom zmysle, že iba osobitné okolnosti prejednávaného prípadu, v ktorom by skutočne došlo k ukončeniu porušovania po prvých zásahoch Komisie, by mohli odôvodniť, že by sa na toto ukončenie prihliadlo ako na poľahčujúcu okolnosť.

102 Súd prvého stupňa teda odmietol tézu odvolateľky, podľa ktorej ukončenie porušovania by automaticky malo mať za následok zníženie základnej sumy pokuty v súlade s bodom 3 usmernení a v bode 337 napadnutého rozsudku zdôraznil, že takýto výklad uvedeného ustanovenia by ohrozil potrebný účinok článku 81 ods. 1 ES.

103 Súd prvého stupňa sa teda nedospustil nesprávneho právneho posúdenia.

104 Treba totiž konštatovať, že zníženie základnej sumy pokuty sa nevyhnutne spája s okolnosťami konkrétneho prípadu, ktoré môžu Komisiu viesť k tomu, že toto zníženie neprizná podniku, ktorý sa zúčastnil na nezákonnej dohode.

105 Keby sa na poľahčujúcu okolnosť prihliadalo v situáciách, keď sa podnik zúčastňuje na zjavne nezákonnej dohode, o ktorej vedel alebo nemohol nevedieť, že predstavuje porušenie, mohlo by to podnecovať iné podniky, aby v tajných dohodách pokračovali čo najdlhšie v nádeji, že ich konanie nebude nikdy odhalené, pričom by vedeli, že po jeho odhalení môžu dosiahnuť zníženie pokuty, ak porušovanie ukončia. Takéto uplatnenie poľahčujúcej okolnosti by anulovalo akýkoľvek odstrašujúci účinok uloženej pokuty a ohrozilo by potrebný účinok článku 81 ods. 1 ES (pozri rozsudok z 19. marca 2009, Archer Daniels Midland/Komisia, C-510/06 P, Zb. s. I-1843, bod 149).

106 Súd prvého stupňa teda správne rozhodol, že za zisteného skutkového stavu odvolateľka nemohla tvrdiť, že Komisia bola povinná znížiť základnú sumu jej pokuty, z toho dôvodu, že svoje protiprávne konanie ukončila po prvom zásahu orgánov na ochranu hospodárskej súťaže Spojených štátov.

107 Šiesty odvolací dôvod preto treba zamietnuť ako nedôvodný.

O siedmom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení pri uplatnení časti B oznámenia o spolupráci

Argumentácia účastníkov konania

108 ADM zastáva názor, že bola nesprávne považovaná za vodcu kartelu a vytýka Súdu prvého stupňa, že neprijal jej žalobný dôvod týkajúci sa skutočnosti, že sa v jej prípade neuplatnilo ustanovenie časti B oznámenia o spolupráci.

109 Podľa Komisie je tento odvolací dôvod len opakovaním prvého odvolacieho dôvodu, a preto sa musí zamietnuť ako neprípustný.

Posúdenie Súdnym dvorom

110 Ako sa už rozhodlo v bode 95 tohto rozsudku, Súd prvého stupňa nesprávne konštatoval, že Komisia mohla použiť skutočnosti, ktoré vyplývali zo správy FBI a z výpovede Cerestar na ten účel, aby spoločnosti ADM prisúdila úlohu vodcu kartelu, hoci tieto skutočnosti neboli uvedené v oznámení o námietkach, bez toho, aby pri tom porušila práva na obranu spoločnosti.

111 Vzhľadom na to, že Súd prvého stupňa v bodoch 225 a 226 napadnutého rozsudku konštatoval, že odhliadnuc od uvedených dôkazov, existencia dvojstranných stretnutí bola len indíciou, na základe ktorej nebolo možné prijať záver o odvolateľke ako vodcovi kartelu, vyplýva z toho, že Súd prvého stupňa nesprávne potvrdil, že spoločnosť ADM bola vodcom kartelu.

112 Keďže odvolateľke sa úloha vodcu kartelu prisúdila protiprávne, Súd prvého stupňa nemohol, bez toho, aby sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, vylúčiť uplatnenie časti B oznámenia o spolupráci z dôvodu, že ADM mala úlohu vodcu kartelu.

113 Vzhľadom na uvedené treba tomuto odvolaciemu dôvodu vyhovieť.

O ôsmom odvolacom dôvode založenom na porušení zásady ochrany legitímnych očakávaní

Tvrdenia účastníkov konania

114 Podľa ADM konštatovania Súdu prvého stupňa v bodoch 386 až 391 napadnutého rozsudku mali viesť k záveru, že Komisia u spoločnosti vyvolala legitímne očakávania, že jej pokuta sa zníži podľa ustanovenia časti B oznámenia o spolupráci. Odvolateľka v tejto súvislosti tvrdí, že pokiaľ ide o vznik týchto očakavaní, fáza konania, v ktorej k spolupráci dôjde, je irelevantná, na rozdiel od toho, čo Súd prvého stupňa tvrdí v bode 394 napadnutého rozsudku. V tejto súvislosti sa odvoláva na rozsudok z 22. júna 2006, Belgicko a Forum 187/Komisia (C-182/03 a C-217/03, Zb. s. I-5479, body 147 až 167).

115 Komisia konštatuje, že keďže nie je objektívne možné, aby ešte pred ukončením správneho konania presne vymedzila úlohu každého účastníka kartelu, ADM nemohla mať nijaké očakávania v súvislosti s tým, že v zmysle časti B oznámenia o spolupráci sa jej prípadne „veľmi významne“ zníži suma pokuty.

Posúdenie Súdnym dvorom

116 V prvom rade treba konštatovať, ako to urobil aj generálny advokát v bode 208 svojich návrhov, že v tomto odvolacom dôvode sa ADM snaží v odvolacom konaní dosiahnuť preskúmanie skutkového stavu, ktorý už posúdil Súd prvého stupňa, na čo Súdny dvor nemá právomoc, s výnimkou prípadu skreslenia dôkazov.

117 V prejednávanej veci tak zo skutočností, ktoré Súd prvého stupňa preskúmal v bodoch 386 až 391 napadnutého rozsudku, mohol oprávnene vyvodiť záver, že Komisia mala v úmysle stimulovať odvolateľku k spolupráci, avšak bez toho, aby jej poskytla akékoľvek záruky, pokiaľ ide o zníženie sumy pokuty podľa časti B oznámenia o spolupráci.

118 V druhom rade podľa časti E spomínaného oznámenia Komisia posudzuje splnenie podmienok podľa jeho častí B, C a D až v okamihu prijímania konečného rozhodnutia. Súd prvého stupňa sa preto nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia nemohla odvolateľke poskytnúť nijaké záruky, pokiaľ ide o akékoľvek zníženie pokuty, v štádiu pred prijatím svojho konečného rozhodnutia.

119 Ôsmy odvolací dôvod preto treba sčasti odmietnuť ako neprípustný a sčasti zamietnuť ako nedôvodný.

O deviatom odvolacom dôvode založenom na porušení zásady, podľa ktorej Komisia musí dodržiavať pravidlá, ktoré si sama uložila

Argumentácia účastníkov konania

120 ADM vytýka Súdu prvého stupňa, že nekonštatoval, že Komisia neprávom nevymedzila relevantný trh s cieľom posúdiť vplyv kartelu na trh, hoci ide o nevyhnutnú podmienku na konštatovanie, že tento kartel mal nepriaznivý vplyv na trh. Keby Komisia bola vymedzila trh, musela by vziať do úvahy substitúty kyseliny citrónovej a prijať záver, vzhľadom na dôkazy predložené odvolateľkou, že kartel nemal vplyv na ceny v odvetví kyseliny citrónovej.

121 Podľa Komisie je tento odvolací dôvod po prvé neprípustný, pretože odvolateľka sa v podstate domáha, aby Súdny dvor preskúmal skutkový stav, ktorý predložila. Po druhé prístup ADM sa zakladá na nesprávnom pochopení cieľa, ktorému vymedzenie dotknutého trhu slúži. V prejednávanej veci treba odlíšiť posúdenie existencie porušenia podľa článku 81 ES, ktoré si vyžaduje vymedzenie relevantného trhu, od posúdenia závažnosti porušenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

122 Na úvod treba uviesť, že podľa usmernení je skutočný vplyv porušenia na trh faktorom, ktorý sa nevyhnutne berie do úvahy pri posúdení závažnosti porušenia v rámci stanovovania výšky pokuty.

123 Súd prvého stupňa v bode 198 napadnutého rozsudku uviedol, že Komisia sa pri vymedzení slutočného vplyvu kartelu obmedzila na trh s kyselinou citrónovou. Nevzala teda do úvahy širší trh, ako to odvolateľka navrhovala, ktorý by zahŕňal aj substitúty kyseliny citrónovej, ktoré odvolateľka vymedzila.

124 Súd prvého stupňa sa teda v bodoch 152 až 156 a 180 až 193 napadnutého rozsudku odvolal na analýzu, ktorú vykonala Komisia v spornom rozhodnutí a v ktorej konštatovala, že súčasne s vytvorením kartelu došlo k zmenám cien kyseliny citrónovej, čo ADM nespochybňovala.

125 V tejto súvislosti, po prvé, skutočný dopad porušenia na trh je síce aspektom, na ktorý treba prihliadnuť pri posúdení závažnosti takého porušenia, ale ide len o jedno

z viacerých kritérií, medzi ktoré patria ešte charakter porušenia a rozsah geografického trhu. Podľa usmernení sa na skutočný dopad na trh prihliadne len v prípade, že ho možno merať.

126 Po druhé, ako už uviedol generálny advokát v bodoch 200 a 201 svojich návrhov, odvolateľka nespochybňovala, že kartel mal vplyv na ceny kyseliny citrónovej aspoň na časti trhu.

127 Za týchto okolnosti Súd prvého stupňa správne rozhodol v bodoch 200 a 201 napadnutého rozsudku, že odvolateľka nemohla so svojou argumentáciou uspieť, pretože nepreukázala, že Komisia by musela konštatovať neexistenciu vplyvu kartelu, keby bola vymedzila relevantný trh spôsobom, ktorý odvolateľka navrhovala.

128 V protiklade s tvrdením odvolateľky sa tak Súd prvého stupňa obmedzil len na konštatovanie, že dôkazy predložené odvolateľkou nestačili na vyvrátenie analýzy Komisie, pritom však nepreniesol dôkazné bremeno.

129 Deviaty odvolací dôvod teda treba zamietnuť ako nedôvodný.

130 Vzhľadom na uvedené Súdny dvor zrušuje napadnutý rozsudok v rozsahu, v ktorom sa v ňom zamietajú žalobné dôvody odvolateľky na podporu svojej žaloby smerujúcej k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, pokiaľ sa v ňom ADM prisudzuje úloha vodcu kartelu, a na základe toho sa po prvé zvyšuje základná suma pokuty a po druhé zamieta uplatnenie časti B oznámenia o spolupráci v prospech ADM.

O žalobe pred Súdom prvého stupňa

131 Podľa článku 61 prvého odseku druhej vety Štatútu Súdneho dvora môže Súdny dvor sám právoplatne rozhodnúť o veci samej, ak to stav konania dovoľuje. V prejednávanej veci to stav konania dovoľuje.

O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom prisúdení úlohy vodcu kartelu

132 Žalobný dôvod na podporu žaloby proti spornému rozhodnutiu, o ktorom Súd prvého stupňa rozhodol nesprávne, je súčasťou námietok odvolateľky týkajúcich sa prisúdenia úlohy vodcu kartelu a v dôsledku toho zvýšenia základnej sumy pokuty o 35 %.

133 Vzhľadom na to, že z bodu 94 tohto rozsudku vyplýva, že Komisia neumožnila spoločnosti ADM, aby uplatnila svoje práva, pokiaľ ide o skutočnosti vyplývajúce zo správy FBI a z výpovede Cerestar, na základe ktorých v spornom rozhodnutí prisúdila odvolateľke úlohu vodcu kartelu, treba overiť, či táto inštitúcia okrem týchto predložila aj ďalšie dôkazy, ktoré by umožňovali prijať taký záver o vodcovi kartelu.

134 V tejto súvislosti z odvodnení č. 263 a 264 sporného rozhodnutia a z bodov 56 až 58 oznámenia o výhradách vyplýva, že Komisia sa odvolala aj na to, že v januári 1991 sa

uskutočnili dvojstranné rokovania medzi ADM a spoločnosťami HLR, H & R a JBL s cieľom iniciovať, prípadne vypracovať kartelovú dohodu.

135 Napriek tomu v odôvodnení č. 264 sporného rozhodnutia Komisia dodala, že „existencia cyklu dvojstranných stretnutí medzi ADM a jeho konkurentmi krátko pred prvým multilaterálnym stretnutím kartelu nepostačuje na vyvodenie záveru, že ADM bol organizátorom kartelu, ale predstavuje pre tento záver silnú indíciu“. Komisia sa následne v odôvodneniach č. 265 a 266 toho istého rozhodnutia oprela o skutočnosti vyplývajúce zo správy FBI a z výpovede Cerestar.

136 Ako pritom vyplýva z bodov 94 a 95 tohto rozsudku, Komisia pri svojom závere o prisúdení úlohy vodcu kartelu spoločnosti ADM nemohla vychádzať z rozhodujúcich skutočností uvedených v odôvodneniach č. 265 a 266 sporného rozhodnutia, pokiaľ tieto skutočnosti neboli uvedené v oznámení o výhradách, bez toho, aby pri tom neporušila práva spoločnosti na obranu.

137 Keďže existencia dvojstranných stretnutí uvedených v odôvodneniach č. 263 a 264 uvedeného rozhodnutia sama osebe nestačí na to, aby sa spoločnosti ADM prisúdila úloha vodcu kartelu, Komisia nepreukázala, že jej záver bol dôvodný, a z toho vyplýva, že nemohla zvýšiť základnú sumu pokuty o 35 % z dôvodu priťažujúcich okolností spojených s týmto prisúdením.

138 Tomuto žalobnému dôvodu preto treba vyhovieť.

O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom uplatnení ustanovení časti B písm. b) oznámenia o spolupráci

Sporné rozhodnutie

139 Na základe konštatovaní uvedených v odôvodnení č. 305 sporného rozhodnutia Komisia na základe časti B oznámenia o spolupráci poskytla spoločnosti Cerestar „veľmi významné zníženie“, konkrétne 90 % zo sumy pokuty, ktorá by jej bola uložená v prípade, keby nebola spolupracovala. V tomto odôvodnení totiž Komisia konštatovala, že tento podnik jej ako prvý poskytol rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu na stretnutí so zamestnancami Komisie 29. októbra 1998. V nasledujúcom odôvodnení dodala, že „informácie, ktoré poskytol [Cerestar na] stretnutí 29. októbra 1998, ktoré zodpovedajú informáciám, ktoré boli neskôr uvedené v jeho písomnej výpovedi z 25. marca 1999, postačovali na dokázanie existencie kartelu a boli oznámené Komisii predtým, ako ich jej poskytol ADM“. Komisia preto v odôvodnení č. 308 uvedeného rozhodnutia odmietla tvrdenia ADM založené na tom, že táto spoločnosť spĺňala podmienky stanovené v časti B oznámenia a malo sa jej poskytnúť „veľmi významné zníženie“ sumy pokuty.

Argumentácia účastníkov konania

140 Na podporu svojej žaloby pred Súdom prvého stupňa ADM tvrdila, že Komisia nesprávne uplatnila ustanovenie časti B písm. b) oznámenia o spolupráci. Podľa jej tvrdenia „ako prvá poskytla rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu“ v zmysle uvedeného ustanovenia, a to na stretnutí 11. decembra 1998, pretože dôkazy, ktoré predložila spoločnosť Cerestar na stretnutí 29. októbra 1998, neboli „rozhodujúce“ v zmysle predmetného ustanovenia.

141 Po prvé, spoločnosť Cerestar totiž neposkytla žiadnu informáciu o karteli v období pred 12. májom 1992, čiže pred dátumom, keď sa zapojila do kartelu. Za informácie o karteli v období pred 12. májom 1992 Komisia vďačí predovšetkým spoločnosti ADM.

142 Po druhé, výpoveď spoločnosti Cerestar, ktorá sa zhoduje s informáciami poskytnutými ústne na stretnutí 29. októbra 1998, nebola ani presvedčivá, ani presná, pokiaľ ide o dátumy stretnutí a účastníkov kartelu. Cerestar identifikovala 32 stretnutí, ktoré sa konali v rôznych dňoch od 14. novembra 1991 (pred jej pristúpením do kartelu) do 17. júla 1996 (teda značnú dobu po rozpustení kartelu). Uviedla, že v deviatich prípadoch išlo určite o stretnutia kartelu, v ôsmich prípadoch išlo o „možné“ stretnutia kartelu a v pätnástich prípadoch nešlo o stretnutia kartelu alebo „[bolo] stále menej pravdepodobné, že išlo o stretnutia kartelu“. Totožnosť účastníkov bola poskytnutá v prípade troch zo 17 stretnutí, ktoré sa ukázali ako „isté“ alebo „možné stretnutia“ kartelu. Šesť z takto identifikovaných stretnutí sa v skutočnosti vôbec neuskutočnilo podľa svedectiev iných dotknutých strán a zistení Komisie.

143 Po tretie, Cerestar neskôr uznala v liste adresovanom Komisii 7. mája 1999, že niektoré takto identifikované stretnutia sa v skutočnosti nekonali.

144 Po štvrté, výpoveď spoločnosti Cerestar je neurčitá a málo presvedčivá, pokiaľ ide o predmet stretnutí. Nebol poskytnutý žiadny presný údaj o cenách a kvótach okrem kvót určených pre samotnú spoločnosť Cerestar.

145 Po piate, nie je jasné, či Cerestar poskytla tak ako ADM Komisii dôkaz vo forme svedeckej výpovede „z prvej ruky“. Cerestar však považovala za nevyhnutné doplniť a objasniť svoju ústnu výpoveď z 29. októbra 1998.

146 Po šieste, Komisia zaslala žiadosť o podrobnejšie informácie z 3. marca 1999 aj spoločnosti Cerestar, pričom táto žiadosť sa zakladala na tvrdeniach spoločnosti ADM. Cerestar teda mala príležitosť preskúmať túto žiadosť, ktorá odkazovala na konkrétne dátumy a miesta stretnutí a vychádzala zo skutočností poskytnutých spoločnosťou ADM, pred oznámením svojej konečnej výpovede Komisii 25. marca 1999.

147 Odvolateľka tvrdí, že dôkazy, ktoré predložila, boli naopak presvedčivé. Na stretnutí 11. decembra 1998 totiž ADM poskytla Komisii svedeckú výpoveď „z prvej ruky“, aktuálny listinný dôkaz, ako aj dokumenty o súvislostiach a vykonávaní dohody o organizácii kartelu. Dôkazy, ktoré predložila ADM, poskytli množstvo presných detailov týkajúcich sa stretnutí, účastníkov, mechanizmov kompenzácie a kontroly, cien a kvót kartelu.

148 Komisia tvrdí, že pokiaľ ide o posúdenie „rozhodujúcej“ povahy dôkazu predloženého v zmysle ustanovenia časti B písm. b) oznámenia o spolupráci, je irelevantné, či také skutočnosti pochádzajú od podniku, ktorý sa zúčastnil na dotknutom karteli počas celého obdobia jeho trvania. Dôležité je len to, že tieto skutočnosti sa týkajú existencie kartelu, nie dĺžky jeho trvania.

149 Rovnako ani neúplnosť informácií poskytnutých Komisii nebráni tomu, aby sa také informácie považovali za rozhodujúce.

Posúdenie Súdnym dvorom

150 Na úvod treba zdôrazniť, ako to urobil aj generálny advokát v bodoch 221 a 222 svojich návrhov, že samotné znenie ustanovenia časti B písm. b) oznámenia o spolupráci nevyžaduje, aby „prvý“ podnik poskytol všetky skutočnosti preukazujúce každý detail fungovania kartelu. Aby ho bolo možné za takého považovať, podľa uvedeného

ustanovenia stačí, aby podnik predložil rozhodujúce skutkové okolnosti o existencii kartelu. Ustanovenie ani nevyžaduje, aby oznámené informácie boli samy osebe „dostatočné“ na prípravu oznámenia o výhradách alebo dokonca na prijatie konečného rozhodnutia konštatujúceho existenciu porušenia. Dôkazy podľa časti B písm. b) síce nemusia samy osebe preukazovať existenciu kartelu, ale musia byť na tento účel rozhodujúce. Nemôže teda ísť len o ukazovateľ smeru, ktorým má Komisia viesť svoje vyšetrovanie, ale o dôkaz, ktorý sa môže priamo použiť ako hlavný dôkazný podklad pre konštatovanie porušenia v rozhodnutí.

151 Rovnako treba zdôrazniť, že v zmysle ustanovenia časti B písm. b) skutočnosť, že rozhodujúce skutočnosti boli poskytnuté ústne, nemá nijakú relevanciu.

152 Komisia napokon disponuje istou mierou voľnej úvahy pri posúdení, či spolupráca podniku bola „rozhodujúca“ v zmysle uvedeného ustanovenia, aby mohla konštatovať existenciu porušenia a jeho ukončenie, pričom len zjavné zneužitie tejto voľnej úvahy možno odsúdiť.

153 Vo svetle predchádzajúcich úvah preto treba preskúmať, či sa v prejednávanej veci Komisia dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keď rozhodla, že Cerestar bol prvým podnikom, ktorý jej poskytol skutočnosti rozhodujúce pre preukázanie existencie kartelu.

154 V odôvodneniach č. 305 a 306 sporného rozhodnutia Komisia uviedla, že Cerestar bol prvým podnikom, ktorý jej poskytol skutočnosti rozhodujúce pre preukázanie existencie kartelu na stretnutí 29. októbra 1998, pričom táto spoločnosť svoju výpoveď potvrdila aj písomne 25. marca 1999.

155 Po prvé treba uviesť, že ADM nemôže spochybniť rozhodujúcu povahu informácií, ktoré Cerestar poskytla, len z toho dôvodu, že táto spoločnosť sa na karteli začala zúčastňovať až jeden rok po jeho vytvorení.

156 V prvom rade, ako to aj Komisia správne zdôraznila, ustanovenie časti B písm. b) oznámenia o spolupráci totiž vyžaduje, aby sa predložené rozhodujúce skutočnosti týkali existencie kartelu, nie dĺžky jeho trvania.

157 V druhom rade výpoveď spoločnosti Cerestar obsahuje informácie o mnohostranných stretnutiach, ktoré sa uskutočnili pred jej vstupom do kartelu, ktoré však vo svojich výpovediach potvrdila ADM na stretnutí svojich zástupcov a Komisie.

158 Po druhé, pokiaľ ide o obsah výpovede Cerestar, treba zdôrazniť, že v prvom rade opisuje mechanizmus fungovania kartelu, konkrétne systém určovania cien, rozdelenie trhu, systém výmeny informácií a dohody o kompenzáciách. V druhom rade táto výpoveď obsahuje zoznam rôznych stretnutí, ktoré sa uskutočnili medzi účastníkmi kartelu.

159 Je síce pravda, že informácie obsiahnuté vo výpovedi Cerestar sú čiastočne nepresné a neobsahujú systematické číselné údaje týkajúce sa prijatých rozhodnutí na stretnutiach kartelu, ale faktom zostáva, že Komisia mohla oprávnene konštatovať, že tieto skutočnosti boli rozhodujúce pre preukázanie existencie kartelu, bez toho, aby sa pritom dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

160 Informácie, ktoré poskytla spoločnosť Cerestar na stretnutí 29. októbra 1998, totiž Komisii umožnili, aby sa dozvedela o existencii kartelu na európskom trhu s kyselinou citrónovou, spoznala dĺžku jeho približného trvania, jeho mechanizmy a priebeh.

161 Napriek tomu, že skutočnosti poskytnuté spoločnosťou Cerestar samy osebe nepostačujú na preukázanie všetkých aspektov porušenia, sú viac než len ukazovateľom smeru, ktorým má Komisia viesť svoje vyšetrovanie, pretože ich Komisia môže priamo použiť ako dôkazy na preukázanie existencie kartelu.

162 V tejto súvislosti preto skutočnosť, že tieto informácie nepochádzajú zo svedeckej výpovede „z prvej ruky“ alebo že boli následne doplnené alebo upresnené, nie je relevantná pre posúdenie ich rozhodujúcej povahy.

163 V dôsledku toho treba zamietnuť žalobný dôvod založený na tom, že Komisia nesprávne uplatnila ustanovenie časti B písm. b) oznámenia o spolupráci.

164 Z uvedeného vyplýva, že na základe článku 61 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora treba zrušiť článok 3 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa v ňom stanovuje výška pokuty na 39,69 milióna eur vrátane 35-percentného zvýšenia základnej sumy pokuty uloženej spoločnosti ADM z dôvodu, že jej bola prisúdená úloha vodcu kartelu, a znížiť výšku pokuty na 29,4 milióna eur.

O trovách

165 Podľa článku 122 prvého odseku rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odvolanie je dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania. Podľa článku 69 ods. 2 uvedeného rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 118 toho istého rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Podľa článku 69 ods. 3 toho istého rokovacieho poriadku, ak účastníci mali úspech len v časti predmetu konania alebo vo výnimočných prípadoch, môže Súdny dvor rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z nich znáša vlastné trovy.

166 Vzhľadom na to, že obaja účastníci konania mali úspech v časti predmetu odvolacieho konania, treba Komisiu zaviazať na náhradu polovice trov konania odvolateľky a odvolateľku zaviazať na náhradu trov konania Komisie a náhradu polovice svojich vlastných trov konania.

167 Pokiaľ ide o konanie pred Súdom prvého stupňa, vzhľadom na to, že napadnutý rozsudok bol čiastočne zrušený a návrhom odvolateľky v prvostupňovom konaní sa čiastočne vyhovelo, treba Komisiu zaviazať na náhradu štvrtiny trov prvostupňového konania odvolateľky a odvolateľku zaviazať na náhradu trov konania Komisie a troch štvrtín svojich vlastných trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia (T-59/02), sa zrušuje v rozsahu, v ktorom sa v ňom zamietol žalobný dôvod spoločnosti Archer Daniels Midland Co. týkajúci sa porušenia jej práva na obhajobu počas správneho konania, ktoré viedlo k rozhodnutiu Komisie 2002/742/ES z 5. decembra 2001 o konaní podľa článku 81 Zmluvy ES a článku 53 Dohody EHP (vec COMP/**

E-1/36.604 — Kyselina citrónová), v rozsahu, v ktorom jej Komisia Európskych spoločenstiev neumožnila uplatniť svoje práva v súvislosti so skutočnosťami, z ktorých vychádzala pri prisúdení úlohy vodcu kartelu spoločnosti Archer Daniels Midland Co.

2. Rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia, sa zrušuje v rozsahu, v ktorom sa v ňom zamietol ako neúčinný žalobný dôvod spoločnosti Archer Daniels Midland Co. týkajúci sa toho, že Komisia Európskych spoločenstiev nesprávne uplatnila ustanovenie časti B písm. b) oznámenia Komisie z 18. júla 1996 o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov.

3. Článok 3 rozhodnutia 2002/742/ES sa zrušuje v rozsahu, v ktorom sa v ňom stanovuje výška pokuty spoločnosti Archer Daniels Midland Co. na 39,69 milióna eur.

4. Výška pokuty spoločnosti Archer Daniels Midland Co. sa z dôvodu porušenia konštatovaného v článku 1 rozhodnutia 2002/742/ES, čiastočne zrušeného rozsudkom Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia (T-59/02), stanovuje na 29,4 milióna eur.

5. V zostávajúcej časti sa odvolanie zamieta.

6. Spoločnosť Archer Daniels Midland Co. znáša tri štvrtiny svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť trovy konania Komisie Európskych spoločenstiev v konaní pred Súdom prvého stupňa Európskych spoločenstiev, zároveň znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť trovy konania Komisie Európskych spoločenstiev v odvolacom konaní.

7. Komisia Európskych spoločenstiev sa zaväzuje na náhradu jednej štvrtiny trov konania spoločnosti Archer Daniels Midland Co. v konaní pred Súdom prvého stupňa Európskych spoločenstiev a na náhradu polovice trov konania spoločnosti Archer Daniels Midland Co. v odvolacom konaní.

Podpisy